

JAVORNICZKY ISTVÁN

Egyenlőbbben!

A nők és férfiak esélyegyenlősége az Európai Unióban
és Magyarországon
A nők és férfiak közötti esélyegyenlőség az európai közösségi
és a magyar jogban
(Jogharmonizációs javaslat)

Szerkesztette: Gyulavári Tamás – Kardos Gábor, INDOK kiadó, Bp. 2000.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk időpontja bizonytalan, de nem bizonytalan a csatlakozás ténye, és az, hogy Magyarországnak – az esélyek és hangulatok hullámzásától függetlenül – egyenletes ütemben, az eredeti elképzelések szerint folytatnia kell felkészülését. Ez csak részben jelenti az effektív harmonizációs feladatok teljesítését. Formálisan talán másodrendűnek tűnhet, azonban nem kisebb jelentőségű feladat az sem, hogy Magyarország „közfelfogásába”, és elsősorban a jogászai közfelfogásba bekerüljenek azok a jogi normák és esetjogok, amelyek előbb vagy utóbb a jogi alpműveltség és napi gyakorlat elemi részét fogják alkotni.

Míg a szigorú brüsszeli harmonizációs „szűrővizsgálatok” eredményeképpen Magyarország egy sor kérdésben elégedetten könyvelhet el a „tauglich” minősítést, a felkészülés másik, kevésbé látványos része kevésbé előrehaladott. Az eddigi – kormányzati és nem kormányzati szervek részéről történt – erőfeszítések ellenére magyar nyelven az európai joganyag még mindig viszonylag szűk területen és kevesek számára hozzáférhető. Ezért alapvető jelentőségű hézgapótló munkának kell tekintenünk az olyan műveket, mint amelyet most az olvasó a kezében tart, és amely kifejezetten az informálás és orientálás céljával született.

A két kötet annak az egyéves programnak a keretében készült el, amelyet az Indok Emberi Jogi Információs és Dokumentációs Központ és a Szociális és Családügyi Minisztérium az Európai Unió Egyenlő Esélyek Akcióprogramja támogatásával folytatott. Az Egyenlőbbben! címet viselő tankönyv elsősorban azoknak a munkavállalóknak lehet hasznos olvasmány, akik úgy gondolják, hogy alkalmazásuk során jogaikat megsértették, női mivoltuk miatt hátrányosan megkülönböztették őket. De ugyanígy szól az érdekeiket képviselő szakszervezeteknek, női civil szervezeteknek, továbbá a jogalkalmazóknak (bíróknak, ügyvédeknek, munkaügyi felügyelőknek stb.). A jogharmonizációs javaslat pedig az egyenlő esélyek biztosítását célzó közösségi irányelvek honosításának lehetőségeit dolgozta ki.

A tankönyv első része rövid áttekintő ismereteket nyújt az Európai

Unió esélyegyenlőségi jogalkotásáról és a magyar munkavállalók számára jelenleg nyitva álló jogorvoslatokról, főleg azoknak az olvasóknak, akiknek nincs idejük vagy lehetőségük a témában való elmélyedésre. A második rész igyekszik elmélyültebb és alaposabb ismeretet adni. Külön fejezet foglalkozik az Európai Unió esélyegyenlőségi joganyagával, az esélyegyenlőségi jogalkotás tényleges érvényesülésének társadalmi, politikai és jogi feltételeivel, egy tagállam, Hollandia egy-egy anti-diszkriminációs gyakorlatával, és végül a magyar jogi helyzettel.

A jogharmonizációs javaslatot tartalmazó kötet tanulmányai a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó hat legfontosabb uniós irányelvet dolgozzák fel, keletkezésük sorrendjében. A bemutatás és elemzés célja a hazai alkalmazásért felelős vagy abban érdekelt leendő döntéshozók – parlamenti képviselők, kormányzati tisztviselők, a döntéshozatali folyamatban részt vevő civil szervezetek – munkájának segítése. Ennek érdekében az egyes fejezetek nemcsak az irányelv normatív tartalmával, hanem annak hátterével, az európai tagállamokban az irányelvek nyomán megtett és a szerzők által említendőnek ítélt harmonizációs lépésekkel, valamint a bírói esetjog irányadó darabjaival is megismertetik az olvasót. Emellett természetesen – a hazai jog alapos elemzése alapján, de a döntéshozói igényekhez igazított tömör módon – képet adnak a szerzők a hazai jog harmonizációs szempontú állapotáról is. A szerzők nemcsak a hazai jog adott állapotát, a hézagokat és eltéréseket prezentálják az olvasónak, hanem konkrét javaslatokat, esetenként alternatívákat is kínálnak a jövő „harmonizált” magyar jogáért felelősséget viselő, felelősséget érző olvasóik számára.